

# "נקודה טובה" - מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

גיליון 48 – שנת תשפ"ו גיליון "האזינו" – שבת שובה ח' תשרי תשפ"ז, 19 לספטמבר 2026.

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

## **"נקודה טובה" לפרשת האזינו - בין יונה הנביא ליום כיפור**

אחד מרגעי השיא של יום כיפור הוא קריאת "מפטיר יונה" - קריאת ההפטרה במנחה, על סיפורו של יונה הנביא שניסה לברוח מתפקידו ומשליחותו. וגם כאשר הקב"ה החזיר אותו, הוא עשה זאת בחוסר רצון מופגן. מעשה המסתיים ב'וויכוח' בין יונה הנביא לבוראו - משלחו.

ספר יונה נחתם במידת הרחמים של הקב"ה, החס על אנשי נינוה העיר הגדולה ומקבל את תשובתם. ומשום כך אנו קוראים הפטרה זו דווקא לקראת חיתומו של יום, מתוך תפילה ותקווה שנזכה גם אנו לסליחה ומחילה, בחסד וברחמים. אולם בסיפורו של יונה יש גם חידוש הנוגע במעשה האמונה ובכך נעסוק.

עיון בדברי ימי עולם, מעלה כי אמונתם של אבות האומה לא הייתה שלווה ונטולת אתגרים וחיבוטי נפש, אלא בדיוק להיפך.

**"האף תספה צדיק עם רשע"?! ו"השפט כל הארץ לא יעשה משפט"?! (בראשית יח, כג - כה),** שאל אברהם אבינו את בוראו בפליאה והתווכח אתו ארוכות על גורלם של רשעי סדום.

ריבונו של עולם: אם לא תשא (תמחל) לחטאתם של בני ישראל, אז **"מחני נא מספרך אשר כתבת"** - "הרגני נא הרוג"! - מכריז משה רבנו ואומר לקב"ה, מתוך דרישה למחילה וכפרה על חטא העגל (שמות לב, לב וברשב"ם). וזו רק רשימה חלקית.

מעשה האמונה של האדם בבוראו - יצירת הברית והשותפות,<sup>1</sup> האמון והנאמנות, תחילתו בהקרבה וסופו אולי בקרבה. תחילתו בחיפוש וסופו אולי במציאה. תחילתו בהתלבטות ובחיבוטי נפש וסופו אולי בשמחה. כך ניצב האדם מול אלוקיו תוך שהוא נתבע לניסיונות קשים (עיין ערך העקידה), או מוצא את עצמו מול מציאות קשה ומבקש מאלוקיו מענה והסבר (עיין ערך מעשה אברהם אבינו בסדום). ודווקא מתוך ה'בירור' הזה, הוא עשוי לזכות לקרבת אלוקים. זוהי תמציתה של חווית האמונה **האישית**: לעמוד **בודד** מול האלוקים בתפילה ובשיחה. לבטא את תפיסת עולמך ולברר את שליחותך ותפקידך בעולם, תוך דיאלוג מול האלוקים.<sup>2</sup>

זאת ועוד, האמונה אינה מבטיחה שתמיד נבין את חשבונות השמיים. ולמרות זאת היא דורשת מאיתנו להמשיך להיות בני ברית לריבונו של עולם, גם כאשר אנחנו נשארים עם שאלות השגחה והנהגה אלוקית בלתי פתורות. כי הקב"ה לא עובד אצלינו - כדבריה של רחלי פרנקל, אימו של הנער החטוף נפתלי פרנקל הי"ד, שנחטף ונרצח ע"י מחבלים לפני יותר מעשור.

<sup>1</sup> להיות "אור לגויים" כשליחיו של הקב"ה וכשותפיו בתיקונו של עולם.

<sup>2</sup> על פי דברי הגר"ד סולובייצ'יק במאמרו איש האמונה הבודד וב'דברי השקפה' עמ' 254.

## "נקודה טובה" - מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

חתימתו של ספר יונה מלמדת, שגם הוא נמנה על השואלים.

ריבונו של עולם, אומר יונה הנביא לקב"ה: "הלוא זה דברי... על כן קדמתי לברח תרשישה כי ידעתי כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ורחמים על הרעה". אני ברחתי מן השליחות כי ידעתי שבסוף אתה תרחם ותוותר לאנשי נינוה בזכות תשובתם "ותהיה תשובתם גורמת רעה (קטגוריה) לישראל" (יונה ד, ב וביאור הרד"ק על פי ילקוט שמעוני תק"נ).

בתשובתם של אנשי נינוה שנענו לקריאת הנביא וחזרו בתשובה, יש קטגוריה סמויה על עם ישראל שלא שמעו לקריאות הנביאים ולא חזרו בתשובה (בניגוד לאנשי נינוה). ואני לא רציתי להיות חלק ממהלך כזה, טען יונה מול ריבונו של עולם והסביר סוף סוף את סרבנותו השתוקה והתמוהה עד כה. חידוש המאפשר לנו כעת לראות ולהבין את כל המעשה מתחילתו, באור אחר לגמרי (על פי דברי המדרש והרד"ק, כאמור).

וכך עומד לו יונה - האדם האנושי המוגבל וקצר הימים ומתווכח עם הקב"ה האל הגדול הגיבור והנורא, מתוך דאגתו לעם ישראל. והנביא שנדמה היה בתחילה כ'סרבן' מתגלה כמי שמוכן לשלם מחיר אישי מתוך דאגה לכלל ישראל.

המשותף לאלה "המטיחים דברים כלפי מעלה", שהם באים אל הקב"ה בבירורים - בתהיות ובשאלות על הנהגתו, לא 'מבחוץ', אלא 'מבפנים' - מתוך הברית ומתוך תחושת השותפות והשליחות. ובהשוואה לארבעת הבנים שבהגדה - לא כבן הרשע השואל מבחוץ: "מה העבודה הזאת לכם" (שמות יב, כו), אלא כבן החכם השואל מבפנים: "מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו..." (דברים ו, כ). וכאשר השאלות באות מבפנים, הן חלק ממעשה האמונה - מעבודת הבירורים.

אברהם אבינו ביקש רחמים על אנשי סדום, משה רבנו ביקש רחמים על עם ישראל, ואילו יונה התקשה לקבל את רחמי ה' על אנשי נינוה, מחשש שתשובתם תעורר קטגוריה על עם ישראל. ולמרות השוני, יש כאן קו משותף: התמודדות ובירור של האדם מול אלוקיו.

**ומה שעשו האבות והנביאים בעמידתם לפני ה', אנו עושים בתפילה.** תפילה שכל כולה 'עבודה' שבלב' שנועדה לקרב בין האדם לבוראו. והשאלות והבירורים הם חלק מתהליך עבודה זה.

אברהם אבינו שאל את אלוקיו: "השפט כל הארץ לא יעשה משפט"?!! ואילו בפרשתנו - פרשת האזינו, התורה כאילו עונה לשאלה זו ומגדירה את יסוד האמונה: "הצור (הקב"ה) תמים פעלו כי כל דרכיו משפט. אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד). ללמדך כי דרכי הקב"ה ישרות וצודקות, גם כאשר הן לא מובנות לנו. זהו המתח העומד ביסוד 'עבודת הבירור והגישור' - גישור בין השאלות שלנו, לבין האמונה ש"הצור תמים פעלו".

עיקרה של עבודת יום כיפור בתענית ובתפילה הוא מעין מעשה של חידוש הברית בין האדם לבוראו. חידוש האמון, הנאמנות והמחויבות, מתוך עבודת הנפש של כפרה וטהרה ומתוך עבודת הלב והבירור. תפילה בה יש לנו הרבה שאלות על הרע בעולם וגם תהיות על מקומנו, תפקידנו ומשמעות חיינו. וגם כאשר אין לנו תשובות, אנו מכריזים:

## "נקודה טובה" - מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

הצור תמים פעלו!

אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה!

יהי רצון שנזכה לשנה טובה ומבורכת - שנת גאולה וישועה לנו ולכל בית ישראל, בחדש וברחמים.

**בברכת שבת שלום, שנה טובה  
ואחר חתימה טובה לנו ולכל בית ישראל  
משה רוט**

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: [rothmoshe@gmail.com](mailto:rothmoshe@gmail.com)

ארכיון "נקודה טובה": [http://www.pirsuma.com/nekuda\\_tova](http://www.pirsuma.com/nekuda_tova)

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת! הפץ בין חברים.**